

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. An, & quando sit obligatio legis humanæ cum periculo vitæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

licet antecedenter ad legem sit indifferens, supposita tamen obligatione legis connaturaliter parit gravem inordinationem objectivam, alias esset, & non esset gravis materia. Item ex parte præcipientis, quia supposita per ejus præceptum applicatione legis naturalis ad materiam gravem, non est in ejus manu, ut impediatur, quin resultet gravis deordinatio & repugnantia ad rectam rationem. Ad 1. partis probat in contrarium distinguitur anteced. Materia gravis est indifferens, quia ab intrinseco non exigit esse prohibita sub gravi obligatione, antecedenter ad præceptum, concedo; consequenter, nego. Ad 2. partis probationem distinguitur major: non habet necessitatem explicandi totam activitatem in iis quæ simpliciter dependent ab ejus voluntate, concedo; quæ non simpliciter dependent, nego. Quamvis igitur pendear ab intentione ferentis legem, ut obligatio applicetur huic determinatæ materiæ; semel tamen applicata recipitur ad modum recipientis, unde in materia gravi parit gravem obligationem, in levi levem. Unde adductæ instantiæ nihil evincunt. Non prima, quia in illo casu nulla obligatio applicatur materiæ, quod est in potestate obligantis; non autem est in potestate limitare magnitudinem obligationis. Neque secunda, quia rursus est in potestate præcipientis huic, vel illi materiæ, actui vel pœnæ applicare obligationem. Non tertia, quia pœna tanquam aliquod bonum potest esse effectus dependens à voluntate præcipientis, quem proinde potest moderari: at culpa aliena non potest esse effectus dependens à voluntate Legislatoris: cum habeat solum causam deficientem, adeoque nec gravitas vel levitas ipsius potest taxari à Legislatore.

15. Contra prædictas tamen responsiones proponitur Ratio ulterior tertiò. Effectus moralis non potest poni sine consensu voluntatis: sed cum Legislator in gravi materia vult leviter obligare, nullus adest consensus ipsius, ut oriatur gravis obligatio; imò non vult graviter obligare: ergo neque potest oriri gravis obligatio: Vel ergo oritur levitas tantum obligatio, vel nulla. Non nulla, quia Legislator intendit obligare, idque potest; quis enim ligat liberam voluntatem præcipientis, cum materia quoque capax gravis obligationis, non ideo efficiatur incapax levitatis obligationis? ergo oritur levitas tantum obligatio.

16. Huic posteriori tanquam probabiliori sententiæ assentior. Adverto tamen, ex hypothesi, quod Legislator leviter obliget in materia gravi, tunc materiam non esse gravem formaliter & in ratione mediæ, sed tantum materialiter & in esse rei. Quo sensu primæ sententiæ fundamenta subsistunt: Posterior verò sententia loquitur de materia gravi materialiter & in esse rei. Ratio hujus est, quod materia indifferens accipiat rationem mediæ à libera subordinatione præcipientis ad finem per se intentum: si ergo per levem obligationem velit hanc materiam non esse medium necessarium ad obtinendum suum finem, eo ipso non erit materia formaliter gravis; sin verò per gravem obligationem velit esse necessariò connexam, erit formaliter gravis.

R. P. Mezg. Schol. Tom. II.

Colliges primò. Inter gravem & levem materiam hanc esse disparitatem, quod etiam si levitas materia per extrinsecam connexionem cum fine operantis possit aliquando gravitatem formalem induere, hæc tamen non præsumitur, nisi illam Legislator sufficienter significet: e contra nisi Legislator exprimat se nolle graviter obligare in materia materialiter gravi, semper præsumitur graviter obligare, siquidem talis materia habet intrinsecam capacitatem, ut assumatur pro medio necessario ad conservationem amicitiae Divinæ, vel alterius finis per se intenti, quam ab intrinseco non habet materia levis.

Colliges secundò. Posito quod Legislator exprimeret, gravem obligationem circa materiam manifeste levem, v. g. levitatem in risu, somnolentiam voluntariam tempore meditandi, non fore obligationem gravem, sed levem; quia tunc impedita gravitate obligationis, cujus materia non est capax, non ideo impeditur omnis & levis obligatio, cujus materia est capax, adeoque saltem erit levis obligatio sub veniali peccato.

§. III.

An, & quando sit obligatio legis humanæ cum periculo vitæ?

Quæstioni propositæ satisfacimus triplici assertionione.

CONCLUSIO PRIMA. Lex humana secluso scandalo & contemptu per se ordinariè non obligat, quando ex ejus observatione imminet periculum mortis, vel alterius gravis damni, e. g. morbi, infamiae, &c. Ita communis DD.

Ratio est primò. Lex Divina & naturalis non semper obligat cum vitæ periculo, ergo multò minus lex humana. Antec. quoad legem naturalem patet; quia nemo tenetur reddere depositum, restituere famam, tenere naturale secretum, quando exinde probabiliter mors imminet. De Divina lege constat ex 1. Reg. 21: ubi David famis necessitate coactus comedit panes propositionis alioquin Laicis interdictos. Secundò in c. consilium de observ. jejun. declaratur, quod lex humana in gravi necessitate non obliget. Tertiò. Legis obligatio est propter bonum commune: sed sæpe magis confert ad bonum commune, ne pars communitatis mortem, aut aliud grave malum patiat, quam ut lex observetur: ergo lex in tali periculo ad sui observationem sæpe non obligat.

CONCLUSIO SECUNDA. Lex humana 20. subinde per accidens obligat sub discrimine vitæ, aut alterius gravis damni. Est communis DD.

Ratio est: Lex humana tunc ita obligat, quando ex ejus transgressione sequitur, aut cum illa connectitur alterius præcepti naturalis vel divini gravis transgressio: sed hoc quandoque contingit, ut si ex comestione carnis die Veneris inter Catholicos daret grave scandalum, aut contemptus Religionis Summive Pontificis apud hæreticos oriretur, deberes sub mortali abstinere non obstante periculo gravis morbi, vel mortis ipsius.

CONCLUSIO TERTIA. Lex humana etiam 21. per se obligat cum vitæ & gravis damni discrimine,

Si

[2.] quo-

[2.] quotiescunque boni communis magis interest observatio legis, quam vita subditi.

Ratio 1. partis est: Potestas Legislativa ordinatur ad conservationem totius communitatis; sed aliquando nequit conservari tota communitas, nisi pars exponatur periculo vitæ pro bono totius, veluti cum in bello milites, cum tempore pestis medici ad curanda corpora, Sacerdotes ad ministranda Sacramenta exponuntur: ergo lex hoc potest præcipere.

Secunda pars, quæ explicat, undenam dignosci possit, quando lex humana obliget cum vitæ discrimine, probatur: Cum finis primarius legis sit bonum commune, tamdiu viget legis obligatio, quamdiu ipsius observatio est necessaria pro bono communi: sed in casu, quo boni communis magis interest observatio legis, quam vita

subditi, legis observatio est necessaria pro bono communi, non obstante vitæ periculo: ergo etiam hoc non obstante viget ipsius obligatio.

Hinc optime colligit Magnif. P. Peitschacher discrimen inter legem Divinam, & humanam; quod cum lex Divina non obligat cum vitæ aut alterius gravis boni dispendio, id tribendum sit Divinæ benignitati, temperantis usum suæ præmæ potestatis & dominii in nostram vitam & corpora: cum verò lex humana non obligat cum ejusmodi dispendio, id sit adscribendum defectui potestatis, quia legislator humanus ab auctoritate naturæ mediante communitate non accepit potestatem disponendi de vita & bonis subditorum nisi in ordine ad salutem, & bonum communitatis.

ARTICULUS V.

Quinam obligentur lege humanâ?

SUMMARI A.

1. *Alia vis legis directiva, alia coactiva.*
2. *In statu Aristocratico quilibet ex Optimatibus directè obligatur.*
3. *In materia de decemne statum Principis, ipse non obligatur suâ lege.*
4. *Neque obligatur suâ lege quoad vim coactivam.*
5. *Tenetur Princeps lege, quæ tantum est suâ quoad modum.*
6. *Tenetur suâ lege per accidens ratione scandali, vel pacti.*
7. *Princeps quoad vim directivam tenetur suis legibus.*
8. *Non directè. 9. Sed indirectè.*
10. *Quomodo teneatur Princeps lege irritatoriâ?*
11. *Obligatio Principis non est ex sola decentia naturali.*
12. *Transgrediendo suam legem in gravi materia peccat mortaliter contra illam virtutem, ad quam materia præcepta pertinet.*
13. *Objectiones solvuntur.*
14. *Indirecta obligatio Principis non nascitur ex pacto.*
15. *Princeps per se non obligatur lege municipali.*
16. *Ecclesiastica persone neque directè, neque quoad vim coactivam obligantur per leges civiles.*
17. *Neque obligantur legibus suum statum dedecentibus.*
18. *Clerici indirectè obligantur legibus civilibus commune concernentibus.*
19. *Argumentum oppositum diluitur.*
20. *Infantes & amentes non obligantur humanis legibus.*
21. *Pueri post usum rationis subjiciuntur legibus humanis juxta etatis capacitatem.*
22. *Et incurrunt censuras annexas.*
23. *Præsentia subditi alia physica, alia moralis.*
24. *Subditus etiam moraliter absens non tenetur lege sui territorii.*
25. *Disparitas inter legem & præceptum.*
26. *Non obest, tamen si subditus excedat territorium ad evitandam obligationem legis.*
27. 28. *Corollaria practica.*
29. *Peregrinus per animum permanendi in aliquo loco acquirit ibi domicilium, & tenetur legibus loci.*
30. *Advena volentes longo tempore habitare subjiciuntur loci legibus.*
31. *Peregrini transeuntes tenentur legibus communibus.*
32. *Et necessarii ad conservationem boni publici.*
33. *Itaq, quibus præscribitur forma contractuum.*
34. *Legibus particularibus non tenentur.*
35. *Solvuntur Objectiones.*
36. *Vagi subjiciuntur legibus loci.*

§. I.

An Princeps teneatur suis Legibus?

Nota, vim & efficaciam legis esse duplicem directivam, & coactivam. Illa est, quæ obligationem inducit in conscientia; illa, quæ transgressorem poenâ impositâ coerct, eiq, re addit obnoxium. Rursus: obligatio in conscientia potest à vi directiva provenire vel directè, vel indirectè. Directè, si causa obligandi sit ipsa lex & voluntas Legislatoris; indirectè, si lex & voluntas Legislatoris tantum sit occasio, ut obligatio aliunde resultet. E. g. subditi directè obligantur lege territorii, quia subjiciuntur jurisdictioni Principis legem ferentis; non subditus, si rans se servaturum leges territorii, indirectè obligatur, quia lex est ipsi occasio, ut juramento ligetur. Hoc posito

Certum est primò, quòd, in statu Aristocratico, ubi Optimates dominantur, & in statu Democratico, ubi summa potestas est penes ceterum populi, quilibet ex Optimatibus, & ex populo directè obligetur publicis legibus, quæ in priori statu senatusconsulta, in posteriori plebiscita vocantur: quia quilibet ex Optimatibus & popularibus est verus subditus respectu totius civitatis, tum optimatum in statu Aristocratico, tum populi in statu Democratico, adeoque directè obli-